

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» щодо підвищення розміру мінімальної пенсії за віком»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проекту.

У статті 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено, що мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

У порушення даного Закону України у Законі України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» затверджено занижений розмір прожиткового мінімуму для непрацездатних проти очікуваного розміру фактичного прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, що підтверджується такими даними:

№ п/п	Зміст	Очікується розмір прожитковий мінімум для непрацездатних осіб у 2026 році	Затверджено на 2026 рік			
			прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб		мінімальної пенсії за віком	
			розмір (грн.)	відсоток до очікуваного фактичного розміру	розмір (грн.)	відсоток до очікуваного фактичного розміру
1	Перший квартал 2026 року	7081	2595	36,6	2595	36,6
2	Другий квартал 2026 року	7293	2595	35,6	2595	35,6
3	Третій квартал 2026 року	7371	2595	35,2	2595	35,2
4	Четвертий квартал 2026 року	7574	2595	34,3	2595	34,3

Таке заниження розмірів прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб та мінімальної пенсії за віком є порушенням статті 22 Конституції України, якою передбачено «Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.»

Внаслідок заниження мінімального розміру пенсії для пенсіонерів та осіб з інвалідністю занижуються розміри пенсії та різні надбавки до пенсій для пенсіонерів та осіб з інвалідністю.

Пенсіонери та особи з інвалідністю не можуть забезпечити своє проживання, оскільки за пенсійні виплати у занижених розмірах неможливо придбавати продукти

харчування та необхідні ліки, а також сплачувати за безпідставно підвищені тарифи на житлово-комунальні послуги.

Враховуючи зазначене заниження затверджених розмірів прожиткових мінімумів для працездатних осіб та мінімальної пенсії за віком та з метою припинення порушення статті 22 Конституції України необхідно внести зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік».

2. Цілі і завдання прийняття проекту.

Враховуючи необхідність здійснення першочергових видатків із бюджетів усіх рівнів у 2026 році на забезпечення територіальної цілісності України законопроектом передбачено поетапне підвищити у 2026 році розміру мінімальної пенсії за віком.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту.

Проектом Закону передбачено доповнити Закон України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» окремою статтею щодо встановлення мінімального розміру пенсії за віком з 1 січня - 2595 гривень, з 1 квітня - 3282 гривні, з 1 липня 4791 гривню, з жовтня – 7374 гривні.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Прийняття законопроекту потребує внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік». Законопроектом передбачено доручення Кабінету Міністрів України подати на розгляд Верховної Ради України зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

На реалізацію законопроекту за прогнозними розрахунками у 2026 році необхідно 108,3 млрд. грн., які можуть бути профінансовані як за рахунок додаткових надходжень до бюджетів усіх рівнів, у тому числі внаслідок недопущення укриття податків і зборів, а також за рахунок гуманітарної допомоги, грантів іноземних країн, зменшення витрат із бюджетів на не першочергові заходи.

Проектом Закону передбачено доручення Кабінету Міністрів України затвердити план заходів щодо недопущення укриття податків і зборів у тіньовому секторі економіки та в офшорних зонах.

6. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту

Прийняття даного законопроекту сприятиме підвищенню рівня соціального захисту пенсіонерів та осіб з інвалідністю, що буде першим кроком до досягнення європейського рівня соціального захисту таких осіб.

Народні депутати України

